

Vanedannende legemidler

Tusenvis av nordmenn bruker z-hypnotika for lenge og ulike vanedannende samtidig. En ny, faglig veileder om vanedannende legemidler skal bidra til riktigere rekvirering og bruk.

Tekst og foto: Kristin Rosmo, frilansjournalist og farmasøyt

Fagseminaret om vanedannende legemidler vakte stor interesse under farmasidagene. Alle de 8 foredragsholderne dro full sal, og folk satt tidvis på bordene, på gulvet og i trappen for å få med seg viktig fagkunnskap. Temaet ble belyst fra (mis)brukernes, forskrivers, farmasøytene og myndighetenes ståsted. Fagseminaret ble ledet av Zana Ali, fagrådgiver i Apotek1.

«Rusavhengig til jeg dør»

Mannen og historien bak disse ordene gjorde inntrykk på folk i sal D denne dagen. Erfaringskonsulent i A-larm, Emil Sølyst, innledet fagseminaret med å fortelle åpent om en svært tøff start på livet. Han fortalte hvordan han etterhvert ble ledet inn i et løp fra legale til illegale rusmidler, og om hva det medførte av kriminalitet, håpløshet, psykoser og hevnlyst. – Jeg er rusavhengig til den dagen jeg dør, men har gjort et valg om å leve - og å være *rusfri*, fortalte han.

Hvem og hvorfor

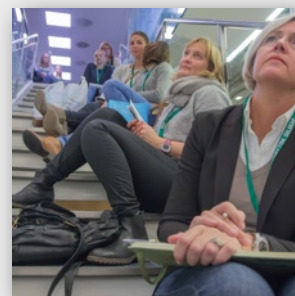
Emil Sølyst ga med sin historie et ansikt til all statistikk, fakta og politikk som ellers ble presentert under seminaret. Vanedannende legemidler ble diskutert med utgangspunkt i sosiale og demografiske forhold, virkningsmekanisme, forskrivning og misbruk. Svetlana Skurtveit, professor og seniorforsker ved Folkehelseinstituttet la fram tall fra den nye rapporten «Bruk av vanedannende legemidler i Norge 2005 - 2013». Rapporten viser at over 900 000 personer i fjor fikk utlevert et legemiddel som kan være

vanedannende (opioider, benzodiazepiner, z-hypnotika og sentralstimulerende midler), og at bruken er langt høyere hos kvinner enn hos menn. Rapporten peker på at én av fem pasienter som var nye brukere av sovemidler av typen z-hypnotika, fortsatte å bruke disse over flere år. Den dokumenterer også at nærmere 200 000 nordmenn bruker ulike vanedannende legemidler samtidig.

Rapporten er tilgjengelig på Folkehelseinstituttets nettside

Fullsatt sal D under Farmasidagenes fagseminar om vanedannende legemidler

Nasjonal, faglig veileder

I vår kom Helsedirektoratet med en ny, nasjonal faglig veileder om rekvirering og forsvarlig bruk av vanedannende legemidler. Hensikten med veilederen er å sikre riktig rekvirering og bruk, og at det ytes god hjelp til dem som bør trappe ned og slutte. Under fagseminaret ble den nye veilederen grundig belyst. Veilederen, som foreløpig kun finnes som nettversjon (helsedirektoratet.no), inneholder et eget kapittel i for apotekpersonell. Tore Reinholdt, seniorrådgiver i Apotekforeningen, drøftet veilederen fra apotekenes ståsted, og mener den vektlegger apotekets tradisjonelle plikter og kontrolloppgaver framfor å tilrettelegge for fremtidsrettede samarbeidsarenaer mellom lege og apotek, der fokus er riktig bruk.

Farmasøyters bidrag

Apoteker ved Apotek1 Ski Amfi, Susanne Ankarstrand, etterlyste i sitt innlegg flere samarbeidsinitiativ fra legehold. Hun mistenker at leger av og til ikke har kontroll over rekvireringen, og fortalte om apotekets rutiner når de mistenker at noe ikke stemmer.

*Susanne Ankarstrand,
Apotek1 Ski Amfi og
Tore Reinholdt,
Apotekforeningen*

Ankarstrand stilte også spørsmål om hvorfor ikke apotek får betalt for tjenester de yter i forbindelse med nedtrapping av vanedannende medisin, og viste til at slike tjenester kan være svært like LAR-tjenester. Klinisk farmasøyt ved Diakonhjemmet Sykehusapotek, Hilde Frøyland, har lang erfaring med tverrfaglig samarbeid og samtaler med pasienter. Hun mener farmasøyter bl.a. kan bidra i arbeidet med nedtrappingsplaner og pasientinformasjon (f.eks. informere om tilvenning, abstinens, falltendenser og samtidig bruk av alkohol).

Imponert møteleder

– Jeg er imponert over hvor mange som møtte opp, og over engasjementet fra salen. Det var matnyttig å få belyst dette dagsaktuelle temaet fra ulike perspektiv, og vi i programkomitéen er veldig fornøyd, kommenterte møteleder Zana etter fagseminaret.

Programkomitéen besto i tillegg til leder Zana Ali (fagrådgiver, Apotek1) av Anne Berit Walter (studieleder, HiOA), Marit Andrew (Senior Consultant, Boots Norge AS), Hege Kersten (forskningsleder, Sykehuset Telemark), Tone Westergren (seksjonsleder RELIS) og Trygve Fjeldstad (redaktør/daglig leder, Norsk Legemiddelhandbok).

Møteleder Zana Ali